

A FOLDOSZTÓ KÁROLYI

KÁROLYI MIHÁLY IGAZSÁGA

Negyvenhat esztendővel ezelőtt, 1918. december 20-án, majd 26-án Károlyi Mihály kezdeményezésére olyan földbirtokreformot határoztak el, amely nem ment ugyan túl a polgári átalakulás keretein, de még így is alkalmas lett volna arra, hogy a magyar társadalmi és belső erőviszonyokat tökéletesen megváltoztassa.

Amikor Károlyi Mihály néhány héttel később, 1919. január 14-én letéve a miniszterelnökséget, köztársasági elnök lett, a legnagyobb bizonytalanság közepette is látta, tudta a földkérdés jelentőségét. Keresztülvitte, hogy minden vonakodás ellenére is február 2-án néptörvényre vált a földosztás és február 22-én Kápolnán, jelképesen is, a maga birtokán megkezdte a földosztást.

Az ellenforradalom szégyenletes negyedszázada természetesen igyekezett mocskolni, piszkolni azt a Károlyi Mihályt, aki nem szóval, hanem tettel akarta a mindenkor ellenforradalmi szellemű feudális urak lába alól (a szó legszorosabb értelmében) kihúzni a talajt. Ezért mindenképpen bosszút kellett állni. Nem lenne őszinte, ha azt állítanánk, hogy ez a rágalmozó bosszúállás teljesen sikertelen maradt. A valóság (ez majdnem természetes) inkább az, hogy az ellenforradalom ideje alatt felnőtt nemzedék ítéletében elveszett és elhomályosult a földosztó Károlyi, a republikánus Károlyi emléke, s helyét az a hazug elképzelés foglalta el, hogy Károlyi oka a háború elvesztésének, s az ország területi veszteségeinek. Ez a módszer — a Hitler által is terjesztett »Dolchstosslegende«, azaz a rágalom, hogy a háborút az otthoni destruktív erők ortámadása okozta — mint a fasizmus olyan sok más módszere, itt Magyarországon és Károlyi Mihály nemes alakjának rovására került elsőízben alkalmazásra.

Az 1946-ban hazatért és rehabilitált, idehaza ünnepélyes külsőségek között fogadott Károlyi Mihály elégtételt kapott ugyan, de inkább csak külsőségekben.

Károlyi Mihály, aki egy élettel bizonyította törhetetlen és áldozattól vissza nem riadó elkötelezettségét a magyar haladás, a magyarországi szocialista fejlődés mellett — sokaknak kényelmetlen, mert támadhatatlan, hozzáférhetetlen államférfi volt. S amikor 1949-ben, a Rajk-ügy kapcsán ismét emigrációba vonult, akkor voltak, akiknek ez megkönnyebbülést

jelentett. Károlyi Mihály így halt meg — ismét hazájától távol — de töretlen hittel, hogy igazi rehabilitációja a magyar fejlődés egészséges fordulatával majd megvalósul.

Ez a rehabilitáció bekövetkezett és Károlyi Mihályt, a földosztót, a humanistát, a nemzet legjobbjai között tartja nyilván mai történetírásunk.

A közelmúltban két kötetben megjelentek válogatott írásai, bár az »Egy egész világ ellen« címmel 1922-ben megjelent emlékiratai 1918. október 31-ig terjedő részének hazai kiadása és az 1918—1919-es forradalmi hónapok történetére, s az 1946-ot követő évek eseményeire vonatkozó dokumentumok itthoni közlése még késik. Mindenképpen sürgető feladat lenne a hiányok pótlása. (Ezek során mód kínálkozhatik arra is, hogy az eddig megjelent két kötet jegyzeteiben és magyarázataiban foglalt hibákat kijavítsák.)

Károlyi Mihály szellemi hagyatéka csak akkor lehet teljes és valóban hasznos, ha egyaránt hozzáférhető az ifjúkorra és a kezdő politikai pályára vonatkozó emlékek, s az 1946-os és az 1949-es évet követő esztendők dokumentumai is.

Károlyi Mihály most 46 esztendeje tette meg a két döntő lépést: lemondott a hatalomnak arról az alapjáról, amelyet a mérhetetlen nagyságú hibizományi vagyon biztosított számára, s csak a maga erkölcsi-humanista erejére akarta építeni kormányzását. S ennek következménye lett a második lépés: a szakítás azzal a Habsburg-dinasztiával, mely egykor, 200 évvel korábban a most a nemzetnek visszaadott vagyonnal jutalmazta szolgálatait — a Károlyi-óst, Károlyi Sándor egykori kuruc tábornokot, a későbbi császári kancellárt.

Most, szabadon emlékezve, örömmel jegyezzük fel, hogy Károlyi Mihály közeledik a nemzet tudatában az őt megillető helyre, mondhatjuk: magaslatra. Ez kötelez is arra, hogy szelleméhez híven, tegyük hozzáférhetővé írásait, vallomásait, véleményeit. Önmagunkat, Károlyi harcostársait, híveit becsüljük meg ezzel, s régi tartozást rovunk le.